

KONDA

Barometresi

TEMALAR

BAŞINI ÖRTME VE TÜR BAN ARAŞTIRMASI KASIM 2010

(Bu rapor abonelerimizle olan sözleşmelerimizin 7/b. maddesinin verdiği izinle yayınlanmıştır.)

KONDA

ARAŞTIRMA VE DANIŞMANLIK

İÇİNDEKİLER

1. YÖNETİCİ ÖZETİ	5
2. BAŞINI ÖRTME VE TÜRBAN.....	7
2.1. Başını örtüyor mu?.....	7
2.2. Yıllar İçinde Değişim	7
2.3. Demografilere Göre Örtünme.....	10
2.4. Neden Türban?	13
2.5. Üniversitelerde Türban Yasağı	14
2.6. Yasak Sürerse?	16
2.7. Devlet Dairelerinde Örtünme	18
2.8. Ak Parti Döneminde Türban	20
2.9. Hâkimlere Güven	22
3. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ	27
3.1. Araştırmanın Genel Tanımı.....	27
3.2. Araştırmanın Kapsamı.....	27
3.3. Örneklem	27
3.4. 22 Temmuz 2007 Oyu ve Düzeltme.....	29
4. TÜM CEVAP DAĞILIMLARI	31
4.1. Deneklerin Profili	31
4.2. Başını Örtme ve Türban.....	36

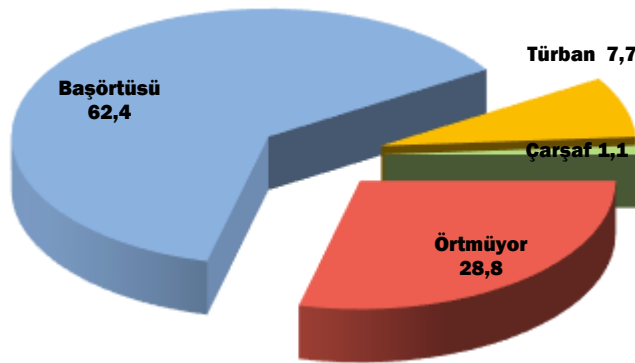

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

Araştırmanın Tanımı

Bu rapora esas olan araştırma, 6-7 Kasım 2010 tarihlerinde, 32 ilin 113 ilçesine bağlı 154 mahalle ve köyünde 2746 kişiyle hanelerinde yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Görüşülen kişi sayısına her mahallede 18'er kişiyle görüşme yapılarak ulaşılmıştır.

Başını Örtme ve Tüban

Görüşülen kişilerin kendileri veya eşlerinin yüzde 28,8'i başını örtmezken yüzde 71'i başını örtmektedir. Deneklerin yüzde 62,4'ü örtüsünü başörtüsü olarak tanımlarken, yüzde 7,7'si tüban, yüzde 1,1'i çarşaf cevabı vermektedir.

Örtünme durumunda yıllar içindeki değişime bakıldığında, başı açıkların oranı yüzde 35,8 iken 2007'de yüzde 30,6'ya 2010'da yüzde 28,8'e düşmüştür.

Yaş yükseldikçe örtünme oranı artmaktadır fakat yaş küçüldükçe örtüsüne tüban deme eğilimi yükselmektedir. Eğitim ve gelir seviyesi yükseldikçe başını örtme tercihi azalmaktadır. Örtüsüne tüban deme eğilimi hemen tüm eğitim ve gelir seviyeleri arasında dalgalanmakla beraber seviyeye bağlı bir azalma veya artma değil neredeyse benzer oranlar görülmektedir. Kırdan kente, kentten metropollere geçerken başını örtmeme eğilimi artmaktadır. Muhafazakâr yaşam tarzına sahip kesimlerde geleneksel veya dini muhafazakarlığa göre tercih oranı değişmemekte, yüzde 80-82 oranında başını örtme tercih edilmektedir.

Başını örtmeyenlerin yüzde 43,5'ine göre başını örtmekte başörtüsü yerine tüban tercih edilmesinin nedeni siyasidir. Yüzde 32,3'ü İslam'ın emri derken yüzde 10'u da kimlik demektedir. Tüban takanların yüzde 84'ü İslam'ın emri olduğu için taktığını söylemektedir.

Üniversitelerde Tüban Yasağı

Üniversitelerdeki tüban yasağı sorulduğunda, yüzde 78,9'a göre yasak kaldırılmalıdır. Görüşülen deneklerin yüzde 62,7'si yasak sürer ise üniversiteye devam edebilmek için "tübanımı çıkarabilirim" diyerek okulu tercih edeceğinin belirtmiştir. Yüzde 21,2 oranındaki denek ise "tübanı çıkarmayıp üniversiteyi bırakacağını" söylemiştir.

Hâkimlere Güven

Yolu mahkemeye düşse karşılaşılan hâkimin cinsiyeti, etnik kökeni ve örtünme durumuna bağlı olarak adaletten ve adil karar çıkacağından tereddüt edilip edilmediği algısında cinsiyet farkının, etnik köken olarak Türk olmanın ve başının açık olmasının özel bir güven sorunu doğurmadığı gözlenmektedir. Fakat etnik kökenin Kürt olması ve başının örtülü olması güven azalmasına yol açmaktadır.

Görüşülen deneklerin yüzde 26,5'i hâkim Kürt ise ve yüzde 10,5'i de hâkimin başı kapalı ise güveninin azalacağını söylemektedir. Görüşülen deneklerin örtünmeyenlerinin yüzde 26'sı da hâkimin başı kapalı ise güveninin azalacağını söylerken, başı örtülülerde başı açıklık veya kapalılık kayda değer güven azalmasına sebep olmamaktadır. Fakat kayda değer olan hâkimin Kürt olması halidir. Hâkim Kürt ise deneklerin başı açık olanlarının yüzde 28,6'sı, başörtülülerin yüzde 26,4'ü türbanlıların yüzde 23'ü güven kaybı ifade etmektedir. Bu bulgu örtünme meselesinden daha derin bir Kürt meselesine işaret etmektedir.

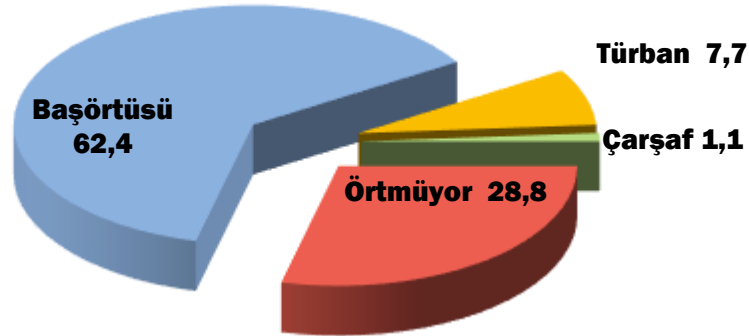
2. BAŞINI ÖRTME VE TÜR BAN

Ülkede yıllardır sürmekte olan türban tartışmaları nedeniyle, başını örtenlerin oranı kadar örtülerini nasıl tanımlamak gerektiği veya kişilerin kendi örtülerini nasıl tanımladıkları da uzun tartışmaların konusu olmuştur. KONDA ilki 2003 yılında olmak üzere 2007 yılında “Gündelik Yaşamda Din Laiklik ve Türban” araştırması gerçekleştirmiş ve yayınlamış idi.¹

2008 yılında gerçekleştirilen “Hayat Tarzları Araştırması” bulguları ülkedeki bazı kültürel kimlik ve tercihlerin ya da hayat tarzlarının siyasi tercihleri de nasıl etkilediğini göstermiş idi. Bu nedenle KONDA Barometrelerinde etnik kimlik, din/mezhep yanı sıra örtünme durumu da temel demografik veriler arasında her bir araştırmada sorulmaktadır.

Bu ayki Kasım’10 Barometresi’nde tekrar güncellenmiş türban tartışmaları nedeniyle özel bazı örtünme ve türban soruları sorulmuştur. Bulgular 2003, 2007 ve bu yıldan sonraki tüm KONDA araştırmalarındaki bulgularla kıyas imkanı vermektedir.

2.1. Başını örtüyor mu?

“Eşiniz veya siz, sokağa çıkarken başınızı örtüyor musunuz? Nasıl örtüyorsunuz?”

Görüşülen kişilerin veya eşlerinin yüzde 28,8’i başını örtmezken yüzde 71’i başını örtmektedir.

Görüşülen kişilerin yüzde 62,4’ü kendisinin (veya eşinin) örtüsünü başörtüsü olarak tanımlarken, yüzde 7,7’si “türban”, yüzde 1,1’i “çarşaf” cevabı vermektedir.

2.2. Yıllar İçinde Değişim

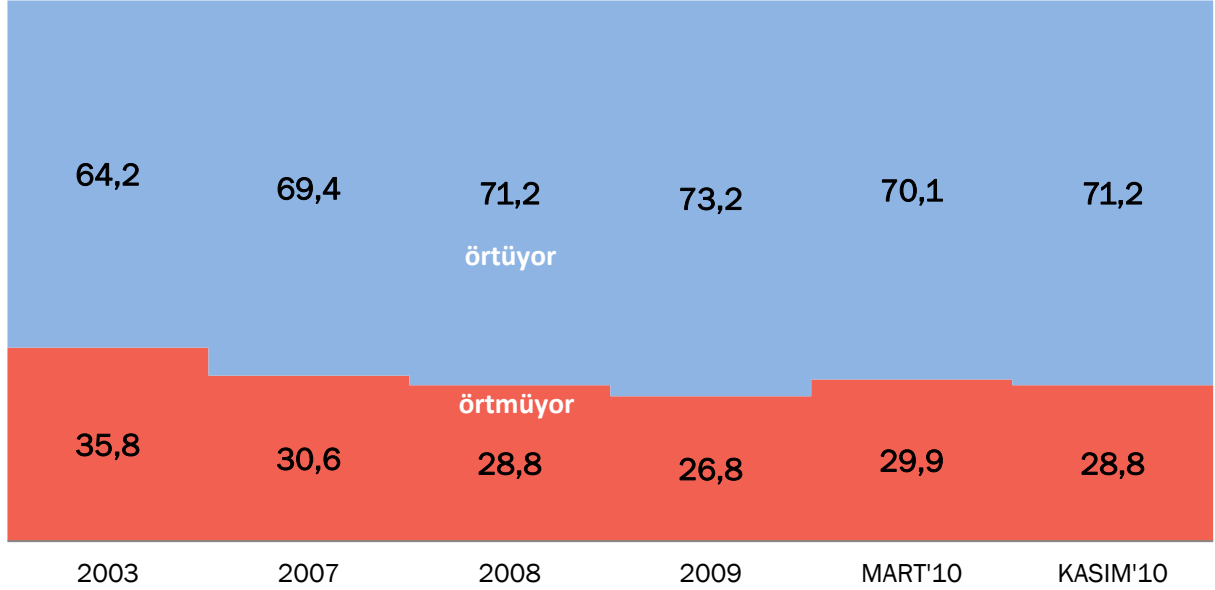
Örtünme durumunda yıllar içindeki değişime bakıldığında, başı açıkların oranı yüzde 35,8 iken, 2007’de yüzde 30,6’ya, 2010’da yüzde 28,8’e düşmüştür.

Bir başka ifadeyle nasıl örtüldüğü veya örtüsünü nasıl tanımladığına bakmaksızın 2003’de yüzde 64,2 olan başörtülü oranı 2007’de yüzde 69,4’e 2010’da yüzde 71,2’ye yükselmiştir.

¹ Bu araştırmanın raporunu <http://www.konda.com.tr/html/dosyalar/ghdl&t.pdf> adresinden indirebilirsiniz.

Örtünmede Yıllar İçinde Değişim

Örtülerini nasıl tanımladıklarına bakıldığında “çarşaf kullanıyorum” diyenlerin oranı hep yüzde birler seviyesinde kalmıştır. Başını örtenlerin oranı ise yıllar içinde artarken, örtenler arasında başörtüsünü türban olarak adlandıranların oranı 2003 yılında yüzde 3,5’ten 2007 yılında yüzde 16,2 oranına yükselmiş, 2008 yılında yüzde 13,4’e 2009 yılında yüzde 9’a düşmüştür. Türbanla örtünenler KONDA Barometre-lerinin yapıldığı dokuz ay boyunca da hep yüzde 8 civarında seyretmektedir.

	2003	2007	2008	2009	MART'10	KASIM'10
Örtmüyor	35,8	30,6	28,8	26,8	29,9	28,8
Başörtüsü	59,5	51,9	56,9	62,9	61,0	62,4
Türban	3,5	16,2	13,4	9,0	8,6	7,7
Çarşaf, peçe	1,2	1,3	0,9	1,3	0,4	1,1
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Başını örtme oranlarındaki yükselme ile türban oranlarındaki azalma bizce iki ayrı noktaya dikkat çekmektedir.

- ✓ Başını örtme hali muhafazakâr değerlere sahip bir yaşam tarzı tercihi olarak ortaya çıkmakta ve bu eğilim güçlenmektedir.
- ✓ Fakat birinci tespite aykırı olarak 2008 yılından beri türbanla örtündüğünü söyleyenlerin oranı, görüşülen kişilerin örtülerini siyasi tercih olarak gittikçe daha az oranda türban olarak tanımlama çabaları ve “başörtüsü ile türban arasında fark yoktur” deme gayretleri sonucu azalmaktadır. Bu da türban tercihinin başörtüsünden

farklı olarak siyasi bir simge olduğunun bir başka göstergesidir. Çünkü son iki yıldır öncelikle siyaset adamları türban-başörtüsü arasında ayrıma karşı çıkmıştır ve şimdi giderek türbanlılar da bu karşı çıkışa katılmaktadır.

Hayat tarzı üzerinden bakıldığında 2008 yılından bu yana başını örtenler toplam oranında özel bir dalgalanma ve değişim gözlenmemektedir. Dini muhafazakârların yüzde 83-85 oranındaki bir kısmı başını örterken, geleneksel muhafazakârlarda da başını örtenler oranı kabaca benzer seviyelerdedir. Modernlerde başını örtenler oranı da yüzde 40 seviyelerindedir.

Başını örtenler	2008	2010 Nisan	2010 Temmuz	2010 Kasım
Dini Muhafazakârlar	85	85	87	83
Gelenekselci Muhafazakârlar	82	75	82	82
Modernler	41	42	38	40
Türkiye	71	69	68	71

Fakat aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi başını örtenler arasında örtüsüne türban diyenlerin oranı dini muhafazakâr yaşam tarzına sahip olanlar arasında 2008 yılında yüzde 21 iken 2010 yılında yüzde 10 oranına düşmüştür. Aynı şekilde örtüsüne türban diyenler geleneksel muhafazakârlar arasında da yüzde 14'den yüzde 9'a, modernler arasında da yüzde 42'den yüzde 2'ye düşmüştür.

Türban ile örtünenler	2008	2010 Nisan	2010 Temmuz	2010 Kasım
Dini Muhafazakârlar	21	13	12	10
Gelenekselci Muhafazakârlar	14	7	11	9
Modernler	4	2	2	2
Türkiye	13	8	8	8

Yukarıdaki ilk tabloya göre başını örtme oranları son iki yıldır özel bir artma ya da azalma göstermez iken, ikinci tabloya göre örtüsüne türban diyenlerin oranları neredeyse yarıya yakın oranda düşmüştür. Dini muhafazakârlar arasında türban tanımı kullananlardaki düşüş özellikle çarpıcıdır. Bu durum, yukarıdaki ikinci tespiti doğrulamakta, değişimin örtünme ve örtme biçiminde olmadığını, örtünme biçimine artık önceki kadar yoğun olarak türban dememe eğilimini teyit etmektedir.

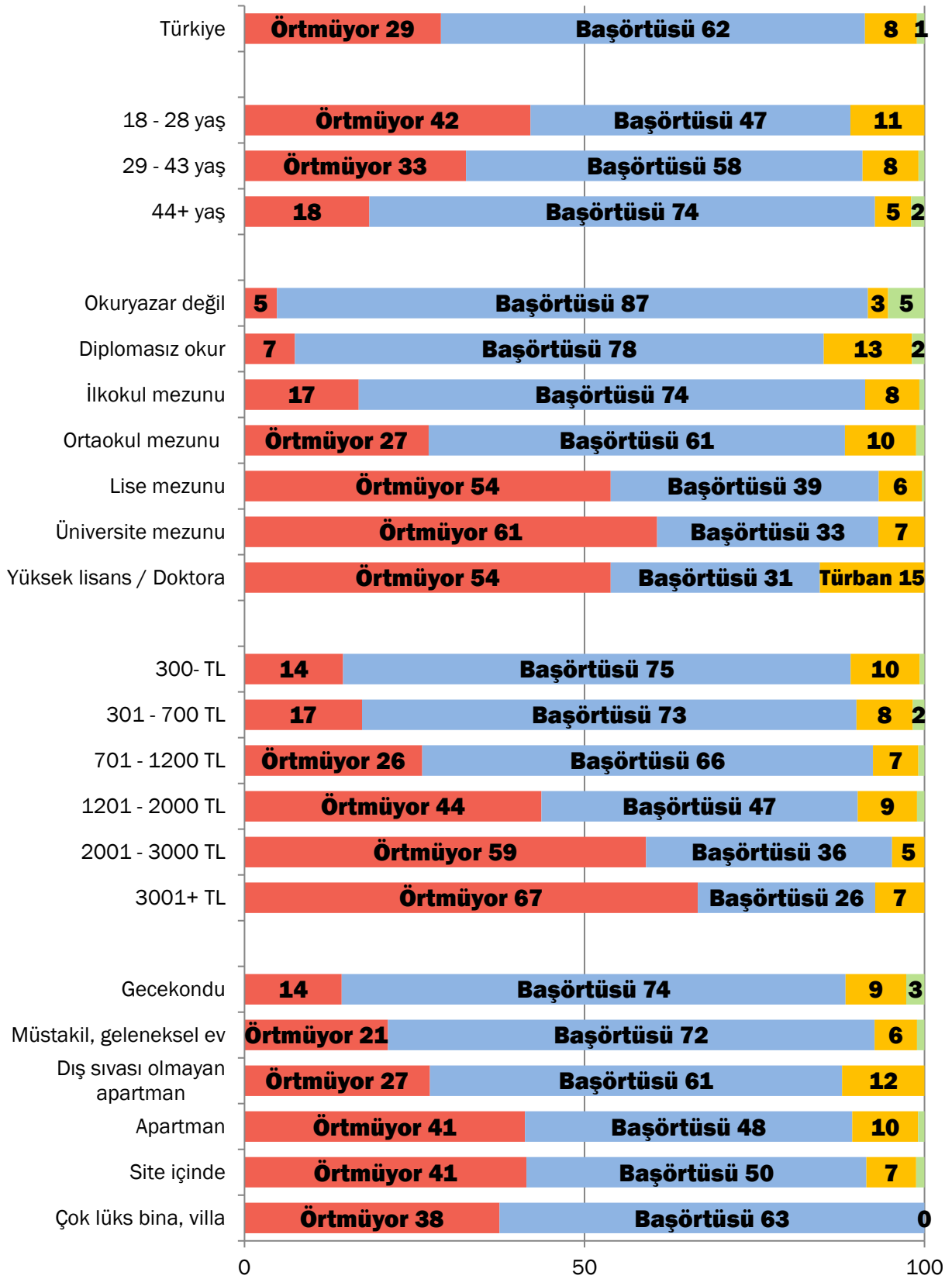
2.3. Demografilere Göre Örtünme

Başını örtme ve örtüsüne tanımlama durumuna temel demografik verilerle beraber bakıldığında şu noktalar dikkat çekmektedir:

- ✓ Yaş yükseldikçe örtünme oranı artmaktadır ya da diğer bir deyişle yaş kemale erince örtünme tercihi yükselmektedir. Fakat yaş küçüldükçe örtüyü türban olarak nitelendirme eğilimi yükselmektedir.
- ✓ Eğitim seviyesi yükseldikçe başını örtme tercihi azalmaktadır. Örtüsüne türban deme eğilimi hemen tüm eğitim seviyeleri arasında dalgalanmakla beraber seviyeye bağlı bir azalma veya artma değil neredeyse benzer oranlar görülmektedir.
- ✓ Gelir seviyesi yükseldikçe başını örtme tercihi yükselirken, örtüsüne türban deme eğiliminin hemen hemen tüm gelir seviyelerinde benzer oranda olduğu gözlenmektedir.
- ✓ Oturulan ev tipinde nitelik artışı ya da yaşam seviyesi yükseldikçe başını örtmeme hali artmaktadır.
- ✓ Kırdan kente, kentten metropollere geçerken başını örtmeme eğilimi artmaktadır.
- ✓ Muhafazakâr yaşam tarzına sahip kesimlerde geleneksel veya dini muhafazakarlığa göre tercih oranı değişmemekte, bu kişiler (veya eşleri) yüzde 80-82 oranında örtünmeyi tercih edilmektedir.
- ✓ Ak Parti seçmeninin yüzde 13'ünün başı açıkken yüzde 87'sinin başı kapalıdır. CHP seçmeninin yüzde 66'sının başı açıkken yüzde 34'ünün başı kapalıdır.

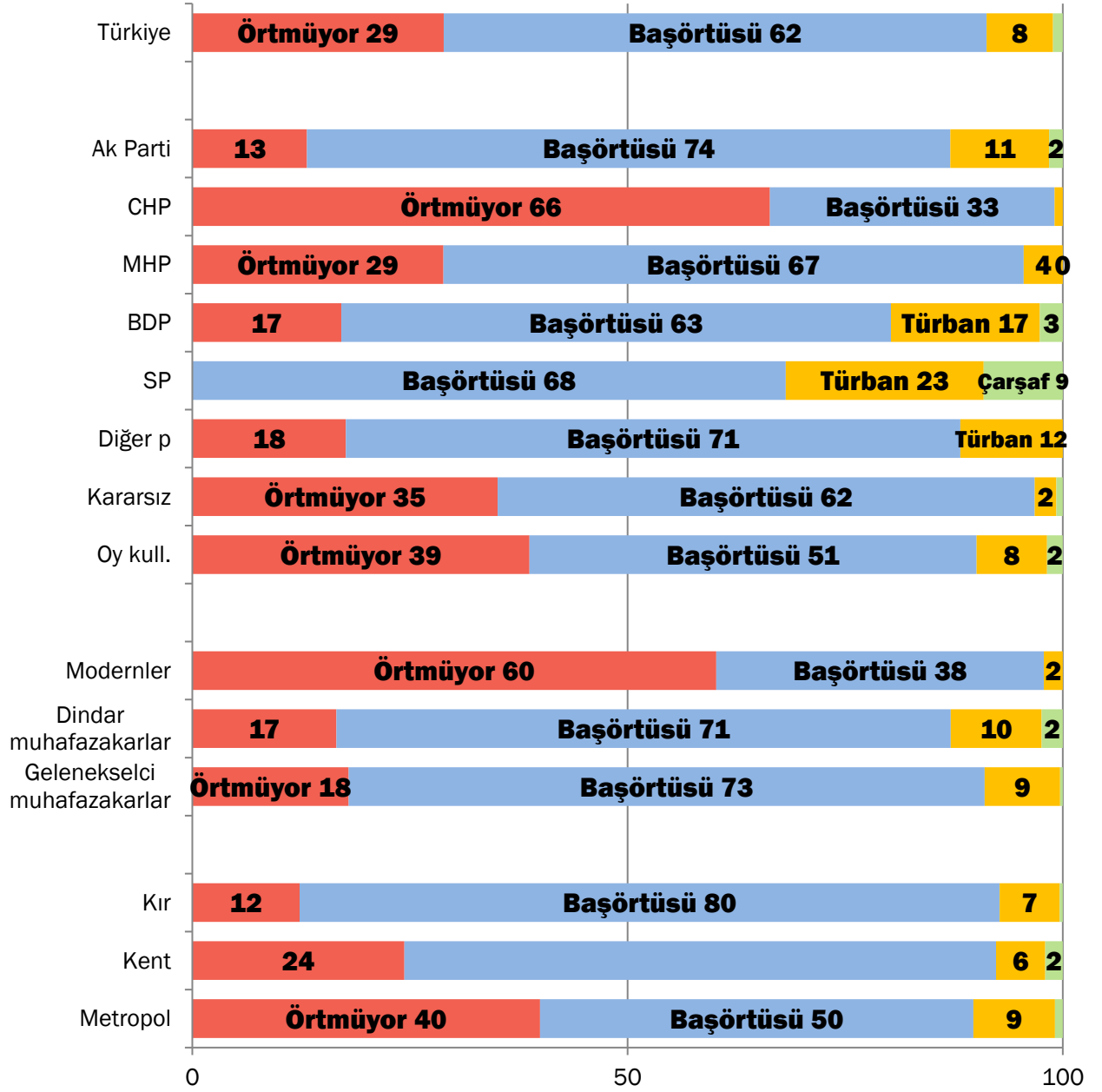

Demografik Kümelere Göre Örtünme

Demografik Kümelere Göre Örtünme (devam)

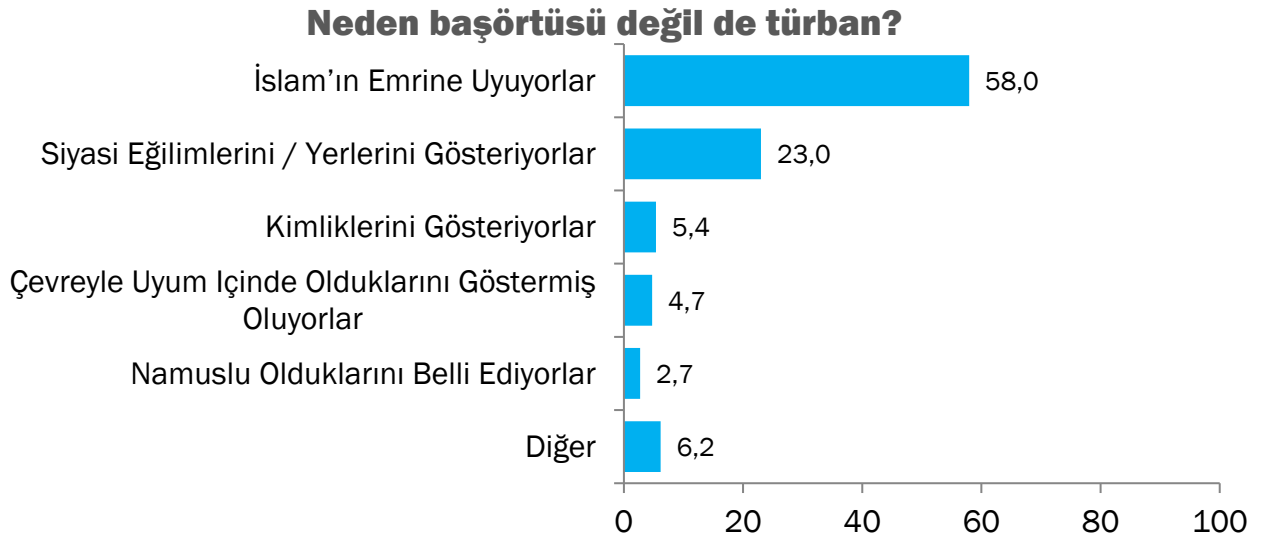

2.4. Neden Türban?

“Sizce, siz veya diğerleri başörtüsünden farklı olarak türban takarak neyi göstermiş oluyorlar? Yani neden başörtüsü değil de türban?”

Bu soruya görüşülen kişilerin yüzde 58'i cevap olarak İslam'ın emrine uyulduğunu söylemektedir. “Siyasi eğilimlerini gösteriyorlar” diyenler yüzde 23, “kimliklerini gösteriyorlar” diyenler yüzde 5,4 “çevreyle uyum” diyenler yüzde 4,7 “namuslu olduklarını gösteriyorlar” diyenler yüzde 2,7 oranındadır.

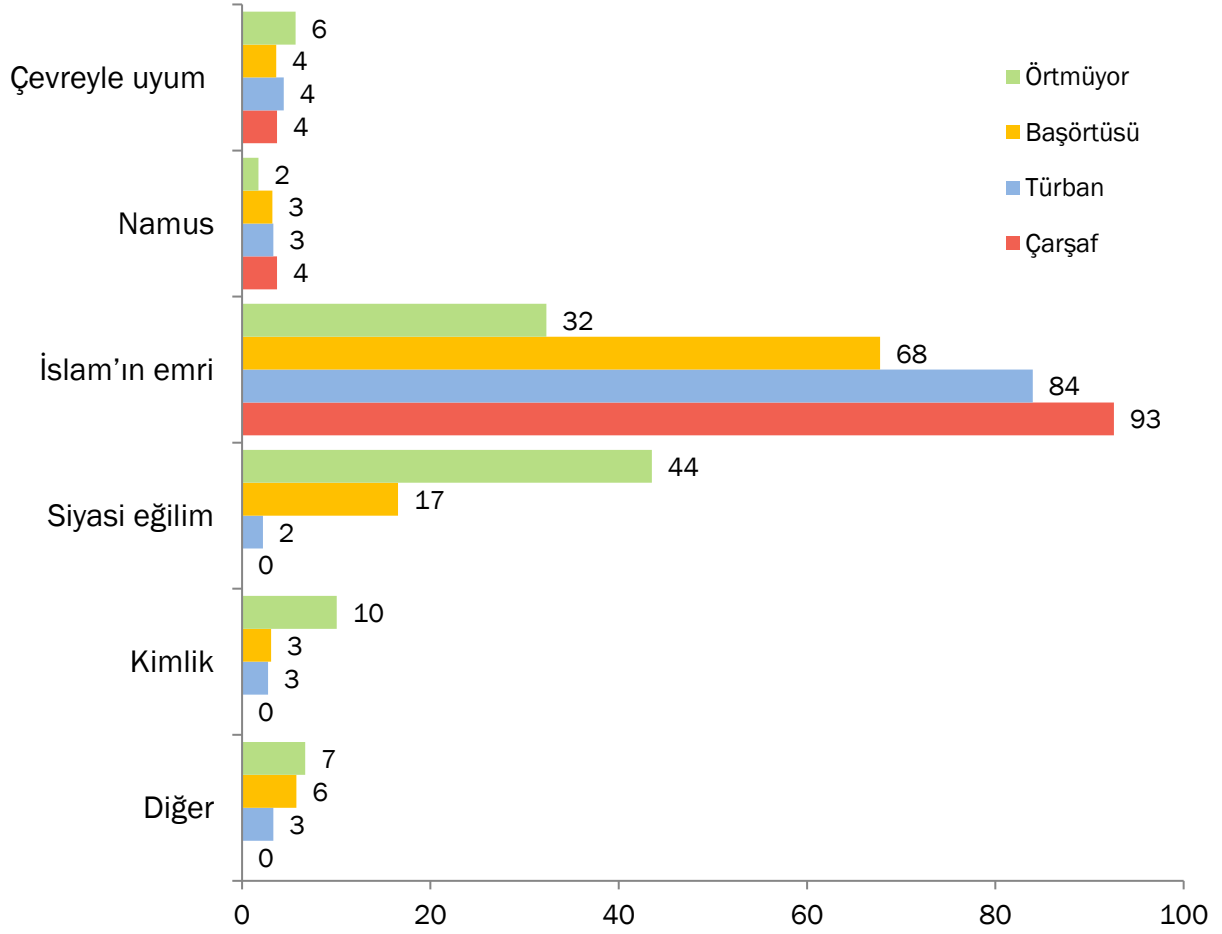

Bu soruya örtünme durumuyla beraber bakıldığında:

- ✓ Başını örtmeyenlerin yüzde 43,5'ine göre başörtüsü yerine türban tercih edilmesinin nedeni siyasidir. Yüzde 32,3'ü “İslam'ın emri” derken yüzde 10'u da “kimlik” demektedir.
- ✓ Türban takanların yüzde 84'ü “İslam'ın emri olduğu için” taktığını söylemektedir.
- ✓ Başörtüsü kullananların yüzde 67,8'ine göre türban takanlar İslam'ın emrini yerine getirirken yüzde 16,6'sı için ise siyasi eğilimlerini göstermektedirler.

Örtünmeye Göre "Neden Türban?"

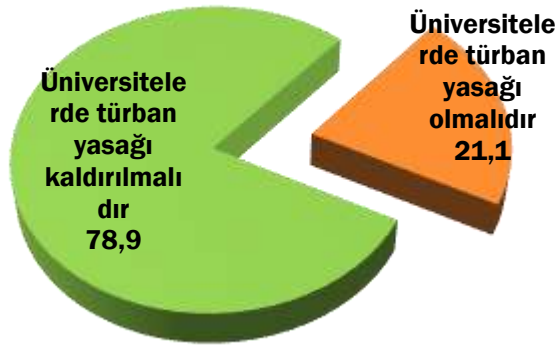
2.5. Üniversitelerde Türban Yasağı

Üniversitelerdeki türban yasağı sorulduğunda, görüşülen kişilerin yüzde 78,9'una göre yasak kaldırılmalıdır. Görüşülen kişilerin yüzde 21,1 ise yasağın sürmesinden yanadır.

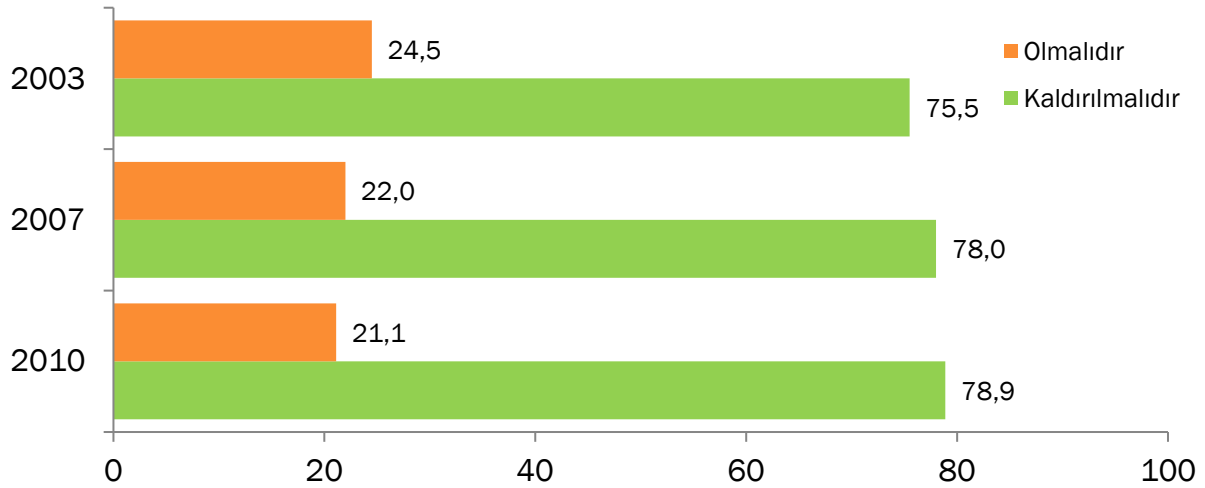
Bu konudaki genel kamuoyu kanaatinin 2003 yılından bu yana hemen hiç değişmediği gözlenmektedir. 2003 yılında yasağı savunanlar yüzde 24,5 oranında iken 2007 yılında bu oran yüzde 22, 2010 yılında yüzde 21,1'dir.

Üniversitelerde Türban Yasağı

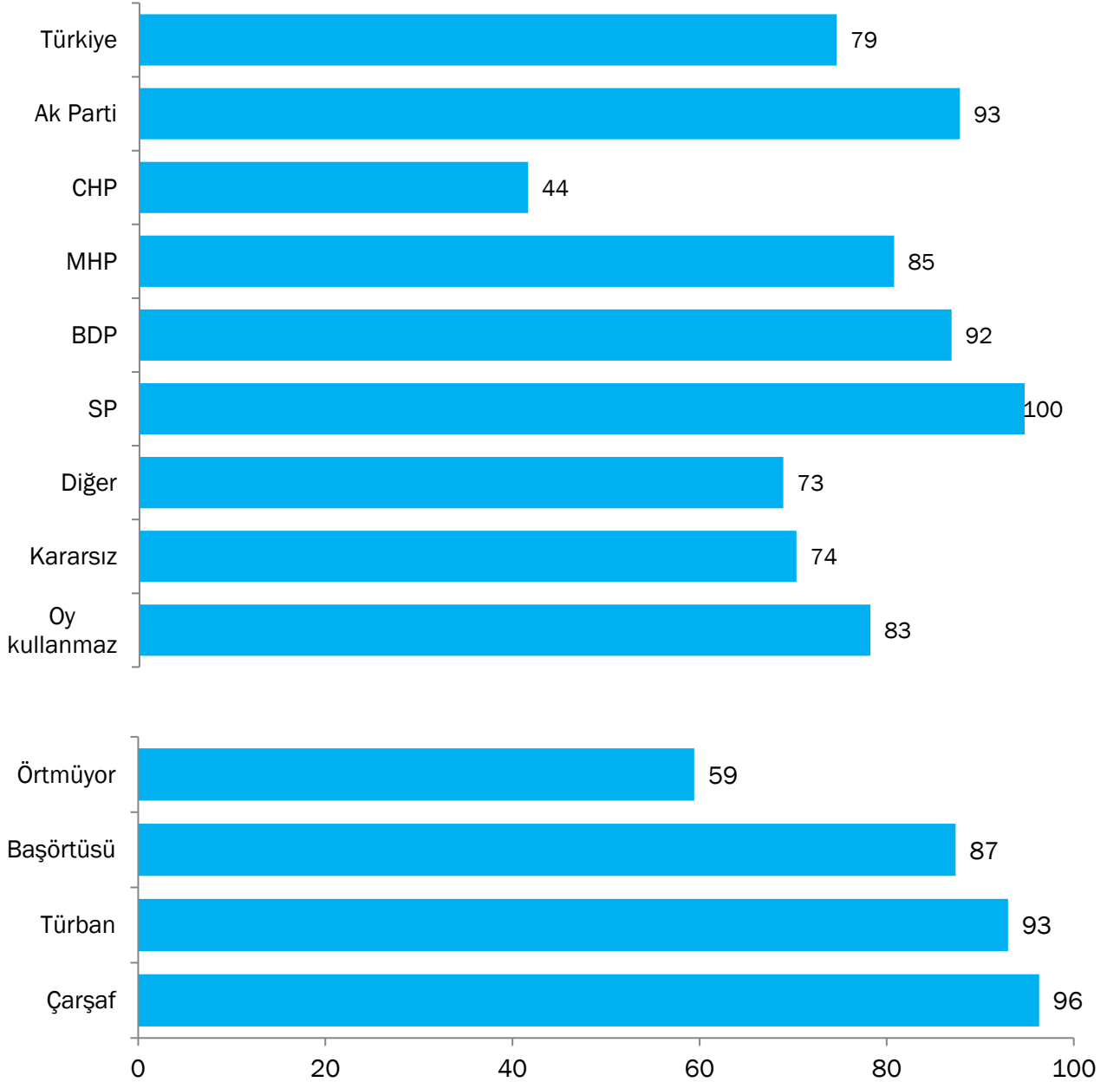
Üniversitelerde Türban Yasağı...

- ✓ Ak Parti seçmenlerinin yüzde 92,7'sine, MHP seçmeninin yüzde 85,3'üne ve BDP seçmeninin yüzde 91,8'ine göre yasak kaldırılmalıdır.
- ✓ CHP seçmenleri arasında yüzde 43,9 oranında yasağın kaldırılmasından yana eğilim görünürken yüzde 56,1 oranında yasağın sürmesinden yana eğilim görülmektedir.
- ✓ Başını örtmeyenlerin yüzde 59,4'ü, başörtüsü kullananların yüzde 87,4'ü, türban kullananların da yüzde 93'ü yasağın kaldırılmasından yanadır.

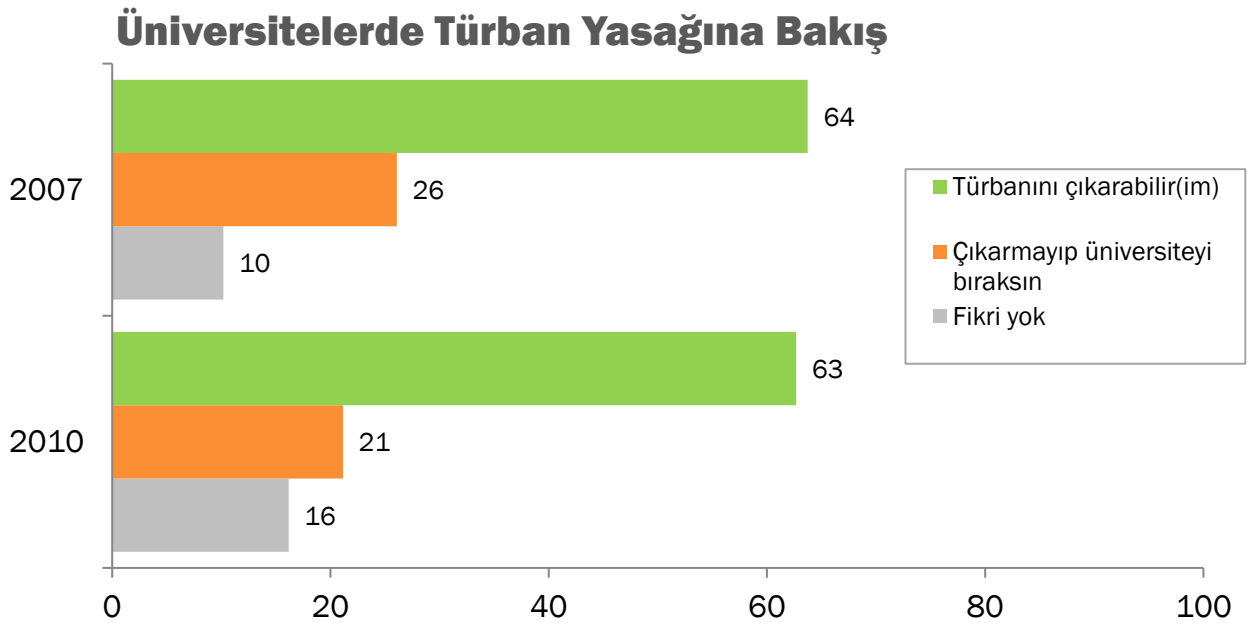
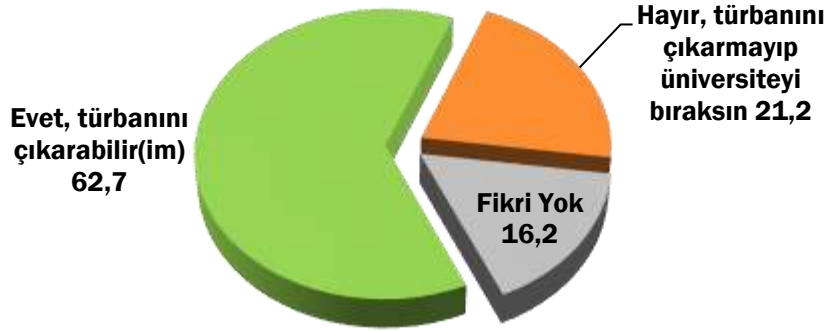
Üniversitelerde türban yasağı kaldırılmalıdır diyenler

2.6. Yasak Sürerse?

“Eğer üniversite çağında türban takan bir kızınız, kardeşiniz olsa, üniversiteye devam edebilmek için onun türbanını çıkarmasını onaylar mısınız, kabul eder misiniz?”

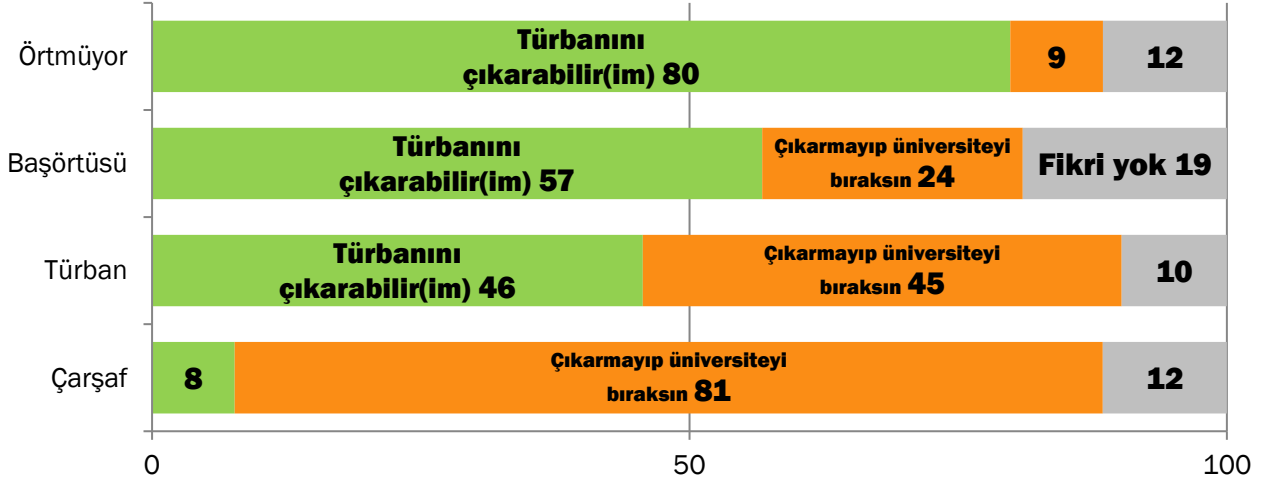
Görüşülen kişilerin yüzde 62,7’si “evet, türbanımı çıkarabilirim” diyerek okulu tercih edeceğini belirtmiştir. Yüzde 21,2 oranındaki denek ise “hayır, türbanı çıkarmayıp üniversiteyi bırakacağını” söylemiştir. Yüzde 16,2 oranında kişiye bu konuda kesin bir kanaat belirtmeyerek “fikrim yok” cevabı vermiştir.

2007 ve 2010 yılları araştırmalarında bu oranlar karşılaştırıldığında, “türbanı çıkarıp, okulu tercih edeceğini” söyleyenler oranı neredeyse aynıdır. 2007 Yılında bu oran yüzde 63,7 iken şimdi yüzde 62,7’dir. “Türbanı çıkarmam, üniversiteyi bırakırım” diyenler 2007’de yüzde 26,1 oranında iken şimdi yüzde 21,2 oranındadır.

Örtünme durumuna göre üniversitede türban çıkarma

Türban kullananların yüzde 45,7'si yasak sürerse "türbanı çıkarıp eğitimi tercih edeceğini" söylerken, yüzde 44,6'sı da "hayır, çıkarmam okulu bırakırım" demektedir.

Başörtüsü kullananların yüzde 56,8'i örtünmeyenlerin yüzde 79,9'u yasak sürerse türbanı çıkarıp okulun tercih edilmesinden yana iken başörtülülerin yüzde 24,3'ü örtünmeyenlerin yüzde 8,6'sı okulun bırakılıp türbana sahip çıkılmasından yanadır.

2.7. Devlet Dairelerinde Örtünme

"Hâkim, savcı, öğretmen, polis vs. olarak çalışan kadınlar başlarını örtebilir." Görüşülen kişilerin bu soruya "kesinlikle doğru", "doğru", "ne doğru ne yanlış", "yanlış" ve "kesinlikle yanlış" şeklinde cevap vermeleri istenmiştir.

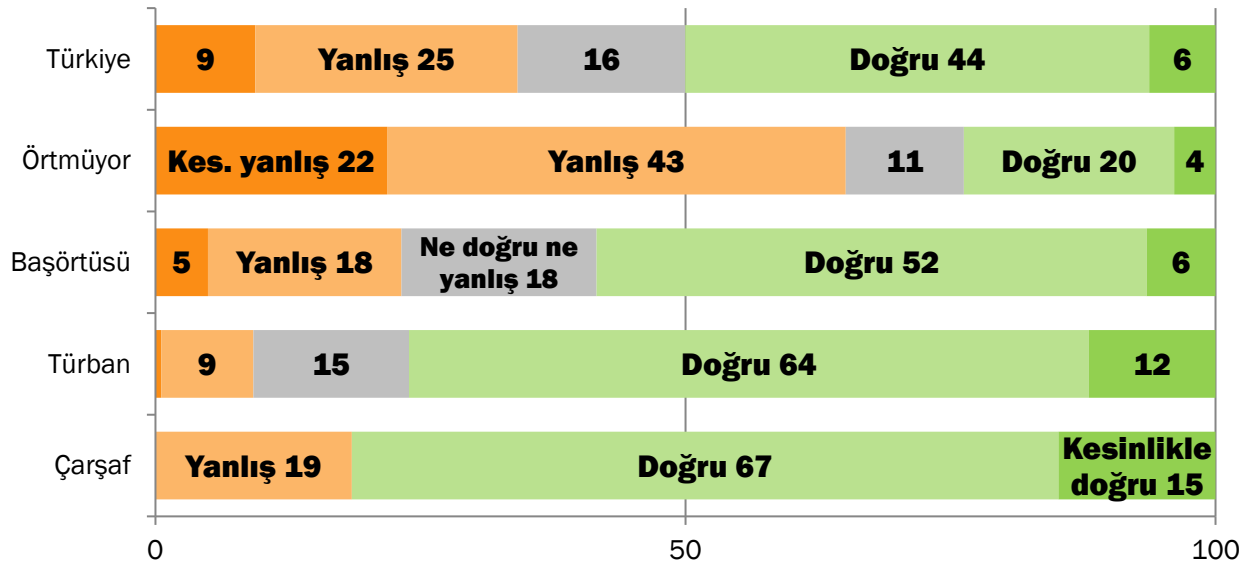
Görüşülen kişilerin yüzde 9,4'ü "kesinlikle yanlış", yüzde 24,7'si "yanlış", yüzde 15,8'i "ne doğru ne yanlış", yüzde 43,8'i "doğru" ve yüzde 6,3'ü kesinlikle doğru" cevabı vermişlerdir.

Başını örtmeyenlerin yüzde 63,2'sine göre bu fikir yanlıştır (yüzde 21,9 kesinlikle yanlış, yüzde 43,3 yanlış). Başörtülülerin yüzde 58,4'üne göre ise doğrudur (yüzde 51,9 doğru, yüzde 6,5 kesinlikle doğru).

Türban kullananlarda "doğru" diyenlerin toplamdaki oranı yüzde 76,1, çarşaf kullananlarda ise yüzde 81,5'dir.

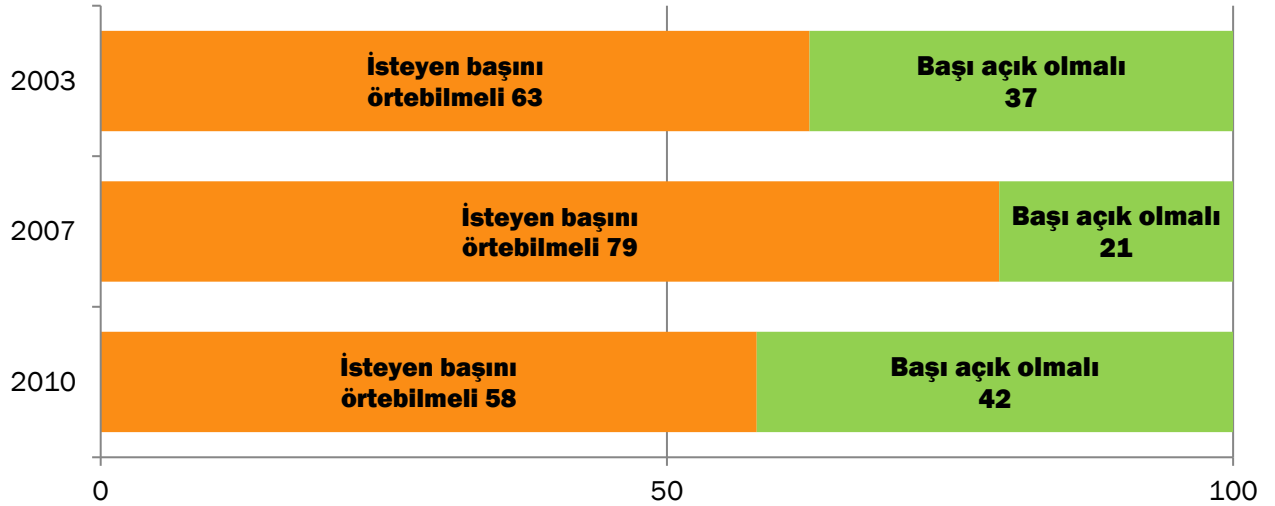

"Hakim, savcı, polis vs. başını örtebilir"

Bu konudaki kanaatlerin yıllar içindeki değişimine bakıldığında örtünmenin devlet dairelerinde serbest olmasına dair görüşün zayıflamakta olduğu görülmektedir. 2003 yılında serbestlikten yana olan oran yüzde 62,6 iken, 2007'de yüzde 79,3'e yükselmışse de şimdi yüzde 57,9 oranına gerilemiştir.

Kamu görevlilerinin örtünmesine bakışta değişim

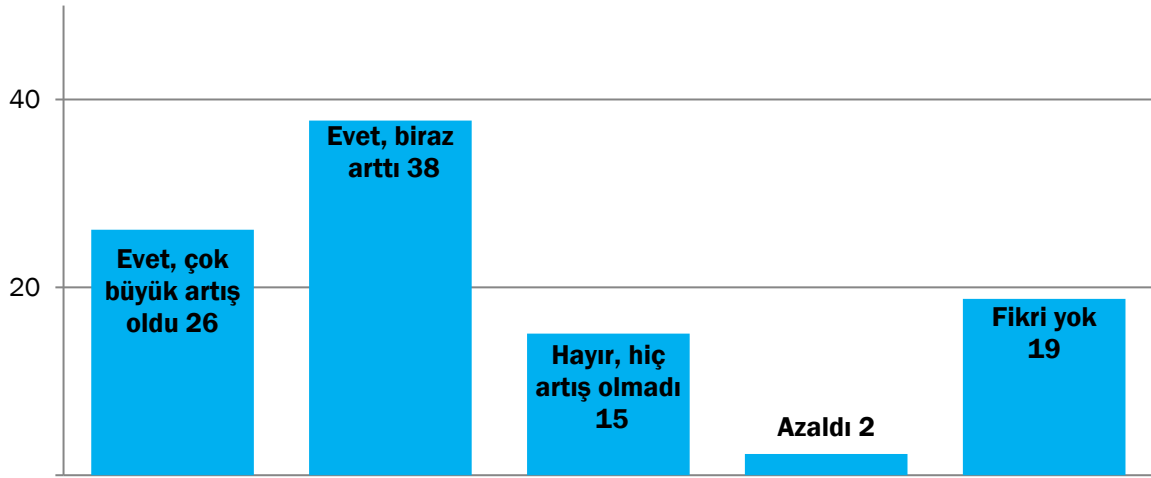

2.8. Ak Parti Döneminde Türban

“Sizce son beş yılda türban kullanan kadınların sayısında artma oldu mu?” sorusuna görüşülen kişilerin yüzde 26,1 “çok büyük artış oldu” derken yüzde 37,8’i de “biraz arttı” cevabı vermektedir. Görüşülen kişilerin yüzde 63,9’unun Ak Parti döneminde türban kullananlarda artış olduğu algısına sahip oldukları görülmektedir.

Buna karşılık görüşülen kişilerin yüzde 15,1’i “artış olmadı” derken yüzde 2,3’ü “azaldı” demektedir; yüzde 18,8’inin ise fikri yoktur.

Son 5 yılda türban kullananlarda artma oldu mu?

Başını örtmeyenlerin yüzde 40’ı çok büyük artış olduğu yüzde 38’i ise artış olduğu algısına sahip iken, türban kullananların da yüzde 27,2’si “çok büyük artış oldu”, yüzde 35,3’ü “artış oldu” demektedir.

Ak Parti seçmenlerinin yüzde 18,5’i çok büyük artış olduğu, yüzde 38,1’i de artış olduğu kanaatinde iken CHP seçmenlerinin yüzde 50,8’i çok büyük artış olduğu yüzde 32,4’ü de artış olduğu kanaatindedir.

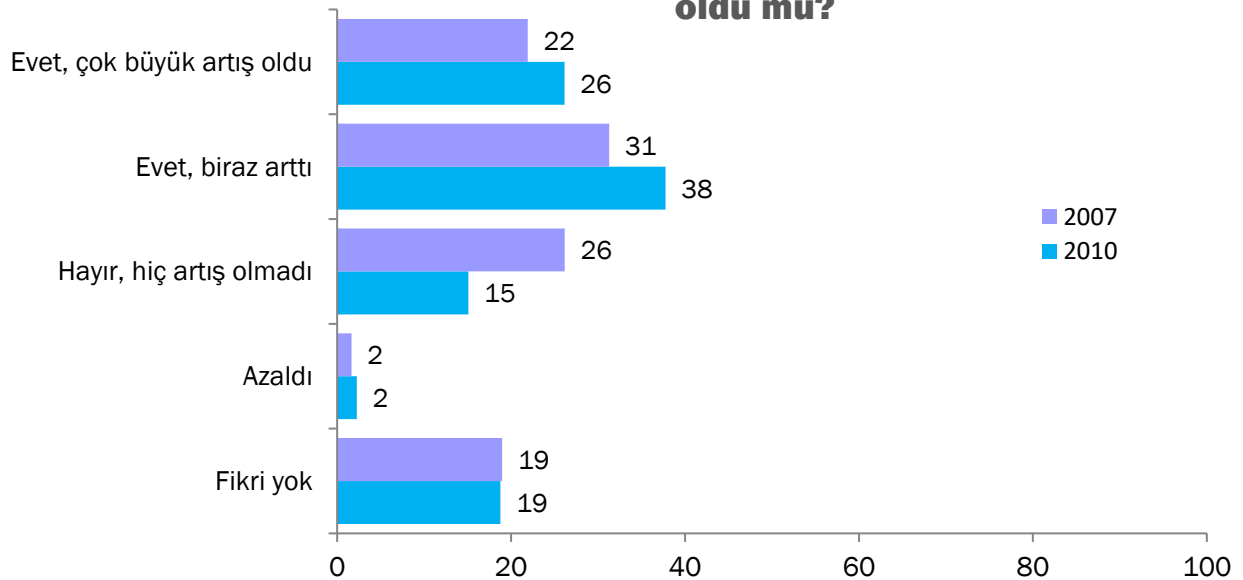

Sizce son 5 yılda, türban kullanan kadınların sayısında artma oldu mu?

	Ak Parti	CHP	MHP	BDP	Diğer	Kararsız	Oy kul.	Türkiye
Evet, çok büyük artış oldu	19	51	24	24	23	22	24	26
Evet, biraz arttı	38	32	46	29	59	40	37	38
Hayır, hiç artış olmadı	21	7	13	12	9	12	15	15
Azaldı	3	1	2	3		2	5	2
Fikri yok	20	9	15	32	9	24	19	18
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100

Bu konudaki algıları 2007 ve 2010 bulgularından kıyasladığımızda türban kullananların arttığı algısı giderek yükselmektedir. Türban kullananlarda çok büyük artış olduğu algısı 2007’de yüzde 21,9 iken şimdi yüzde 26,1’e, artış olduğu algısı 2007’de 31,3 oranında iken şimdi yüzde 37,8 oranına yükselmiştir.

Son 5 yılda, türban kullanan kadınların sayısında artma oldu mu?

2.9. Hâkimlere Güven

“Yolunuz, işiniz mahkemeye düşse aşağıdaki hangi durumlarda adaletten ve adil karar çıkacağından tereddüt eder, endişelenirsiniz? Güveniniz artar mı, azalır mı?” denilerek karşılaşılan hâkimin cinsiyeti, etnik kökeni ve örtünme durumuna bağlı olarak güven azalması olup olmadığı sorulmuştur.

Cinsiyet farkının, etnik köken olarak Türk olmanın ve başının açık olmasının özel bir güven sorunu doğurmadığı gözlenmektedir. Fakat etnik kökenin Kürt olması ve başının örtülü olması güven kaybına yol açmaktadır.

Görüşülen kişilerin yüzde 26,5'i hâkim Kürt ise ve yüzde 10,5'i de hâkimin başı kapalı ise güveninin azalacağını söylemektedir.

Kendisi veya eşi örtünmeyenlerin yüzde 26'sı hâkimin başı kapalı ise güveninin azalacağını söylerken, başı örtülülerde başı açıklık veya kapallılık kayda değer güven azalmasına sebep olmamaktadır.

Fakat kayda değer olan hâkimin Kürt olması halidir. Hâkim Kürt ise başı açık olanların yüzde 28,6'sı, başörtülülerin yüzde 26,4'ü ve türbanlıların yüzde 23'ü güven kaybı ifade etmektedir.

Bu bulgu örtünme meselesinden daha derin bir Kürt meselesine işaret etmektedir.

Yolunuz, işiniz mahkemeye düşse, aşağıdaki hangi durumlarda adaletten ve adil karar çıkacağından tereddüt eder, endişelenirsiniz? Güveniniz artar mı azalır mı?

Karşınızdaki hakimin halinde "GÜVENİM AZALIR" diyenler

	Örtmüyor	Başörtüsü	Türban	Çarşaf	Türkiye
Kadın olması	2,7	3,0	4,4	7,7	3,1
Erkek olması	1,9	1,9	2,7		2,0
Türk olması	1,2	1,6	1,6	4,0	1,5
Kürt olması	28,6	26,4	23,0	4,0	26,5
Başının kapalı olması	26,0	4,7	1,6		10,5
Başının açık olması		2,2	2,2	12,0	1,9

Hâkimin kadın olması hali yüzde 12,7 oranında, Türk olması hali yüzde 26,3 oranında ve başının kapalı olması hali yüzde 8,5 oranında kişi için güven duygusunda artışa yol açmaktadır.

Yolunuz, işiniz mahkemeye düşse, aşağıdaki hangi durumlarda adaletten ve adil karar çıkacağından tereddüt eder, endişelenirsiniz? Güveniniz artar mı azalır mı?

Karşınızdaki hakimin halinde "GÜVENİM ARTAR" diyenler

	Örtmüyor	Başörtüsü	Türban	Çarşaf	Türkiye
Kadın olması	12,4	12,0	18,6	19,2	12,7
Erkek olması	3,7	4,3	6,0	16,0	4,4
Türk olması	24,8	27,1	27,3	8,0	26,3
Kürt olması	2,7	3,9	7,1	8,0	3,9
Başının kapalı olması	3,1	9,6	16,3	32,0	8,5
Başının açık olması	12,6	2,4	,5		5,2

Yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, etnik köken ve siyasi tercihlere göre hakime güven sorusu analiz edildiğinde ilginç ve dikkat çekici bulgular ortaya çıkmaktadır.

Hâkimin başının kapalı olması halinde:

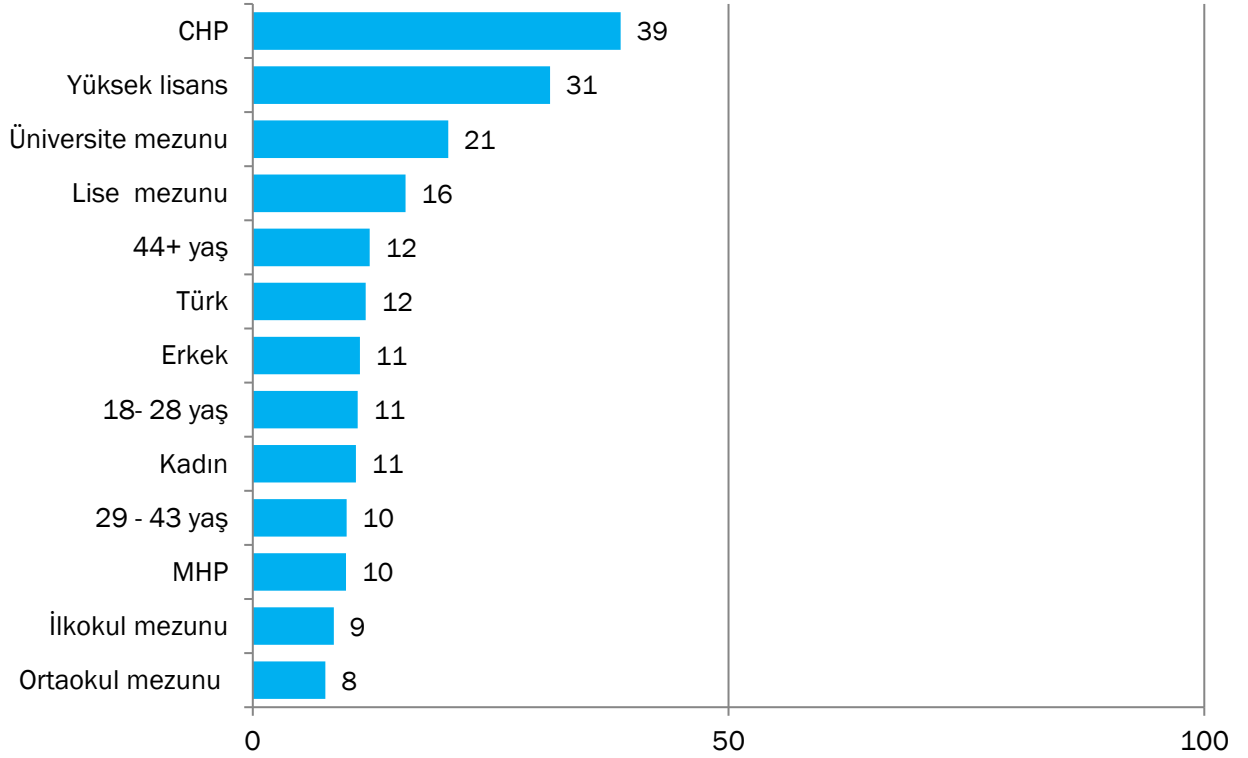
- CHP seçmenlerinin yüzde 38,7'si ve MHP seçmenlerinin yüzde 9,8'i güveninin azalacağını söylemektedir.
- Yüksek lisans eğitililerin yüzde 31,3'ü, üniversite mezunlarının yüzde 20,5'i, lise mezunlarının yüzde 16'sı güveninin azalacağını söylemektedir.
- 44 yaş üstündekilerin yüzde 12,3'ü, 18-28 yaş grubundakilerin yüzde 11'i, 29-43 yaş grubundakilerin yüzde 9,9'u güveninin azalacağını söylemektedir.
- Erkeklerin yüzde 11,3'ü kadınların yüzde 10,8'i güveninin azalacağını söylemektedir.

Hâkimin Kürt olması halinde:

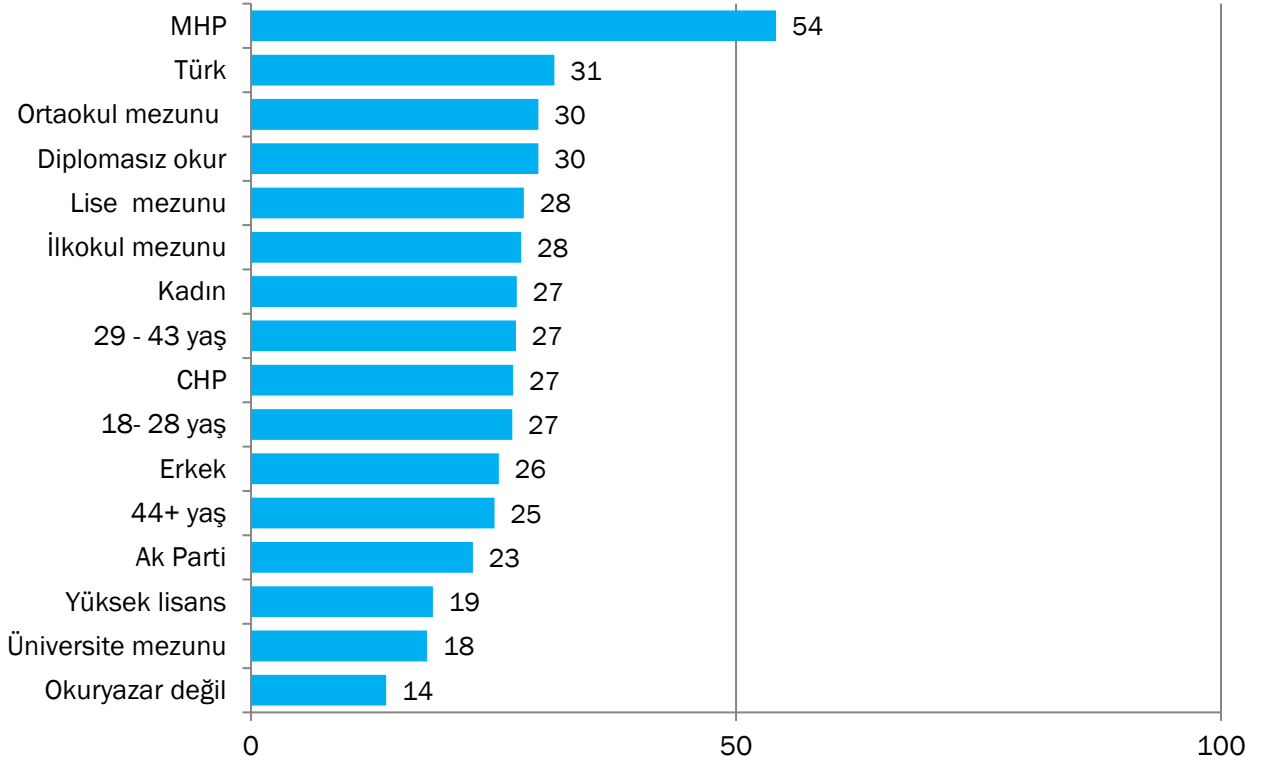
- MHP'lilerin yüzde 54,1'i, CHP'lilerin yüzde 27'si, Ak Partililerin yüzde 22,9'u güveninin azalacağını söylemektedir.
- Türklerin yüzde 31,3'ü güveninin azalacağını söylemektedir.
- Ortaokul mezunlarının yüzde 29,6'sı, lise mezunlarının yüzde 28,1'i, yüksek lisans eğitililerin yüzde 18,8'i, üniversite eğitililerin yüzde 18,1'i güveninin azalacağını söylemektedir.
- Kadınların yüzde 27,4'ü güveninin azalacağını söylemektedir.
- 29-43 yaş grubundakilerin yüzde 27,3'ü, 18-28 yaş grubundakilerin yüzde 26,9'u, 44 yaş üstündekilerin yüzde 25,1'i güveninin azalacağını söylemektedir.

Hakim BAŞI KAPALI ise güvenim azalır diyenler

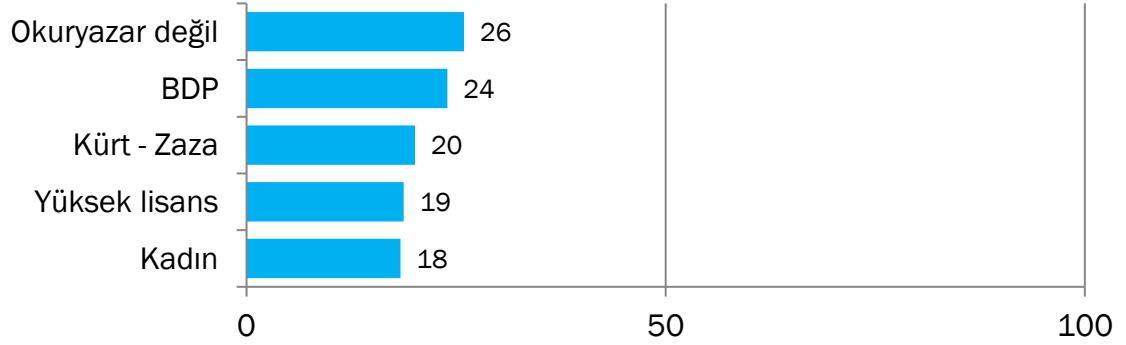

Hakim KÜRT ise güvenim azalır diyenler

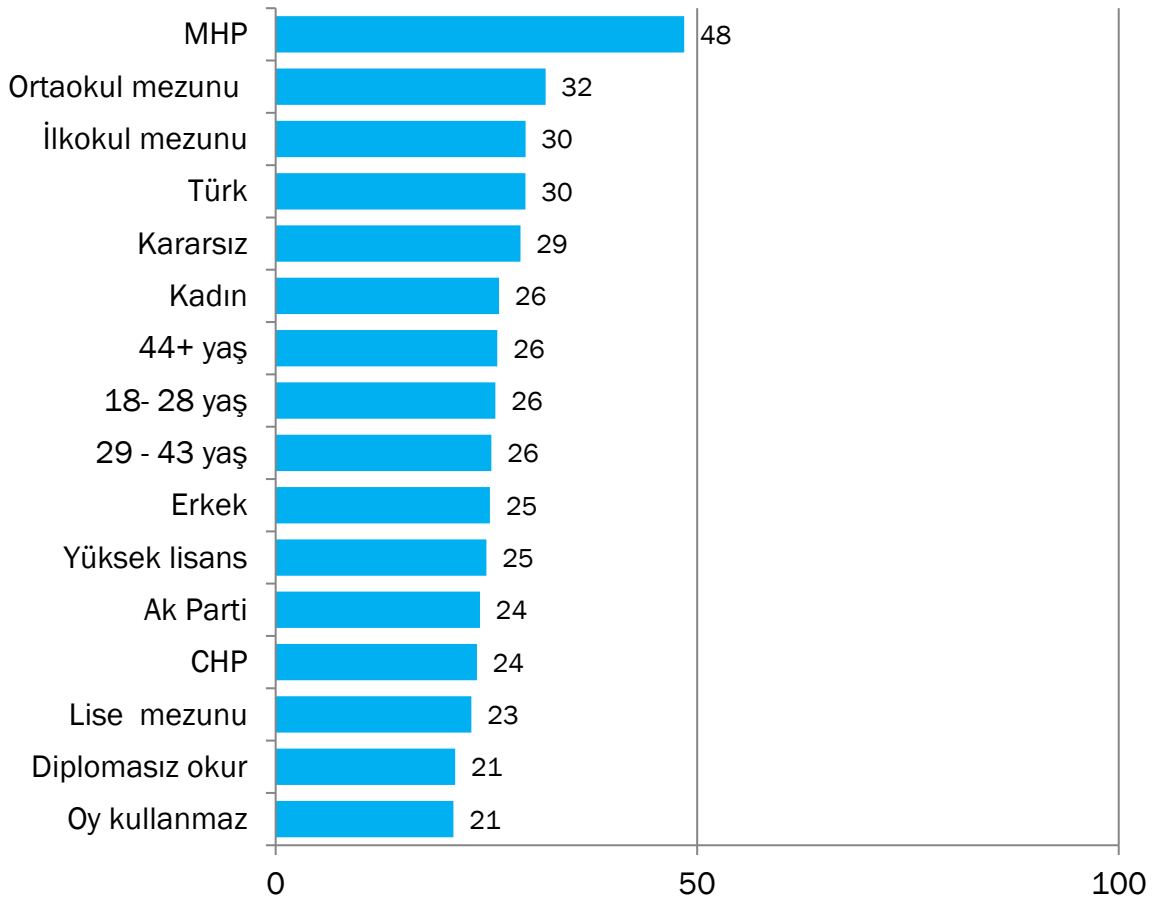

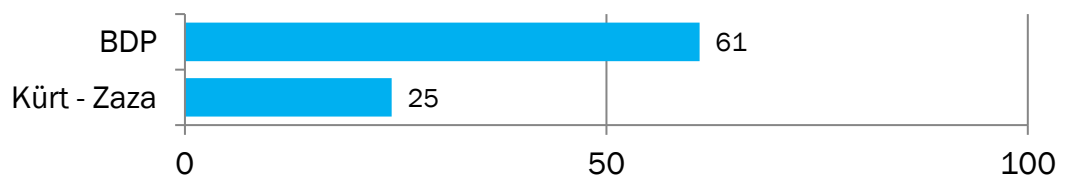
Hakim KADIN ise güvenim artar diyenler

Hakim TÜRK ise güvenim artar diyenler

Hakim KÜRT ise güvenim artar diyenler

3. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ

3.1. Araştırmanın Genel Tanımı

Bu raporun dayanağı olan araştırma, KONDA Barometresi aboneleri için, KONDA Araştırma ve Danışmanlık Ltd. Şti. tarafından gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın saha çalışması 6-7 Kasım 2010 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Bu rapor, Türkiye'deki 18 yaş üstü yetişkin nüfusun, saha çalışmasının yapıldığı günlerdeki siyasal eğilimlerini, memnuniyet seviyelerini, güncel siyasal tartışmalara dair kanaat ve görüşlerini yansıtmaktadır.

3.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma, Türkiye'nin 18 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek deneklerin

- Siyasi tercihlerindeki eğilim ve değişimleri belirlemek ve izlemek;
- Yaşamakta olan siyasal kutuplaşma meselesindeki yoğunluğu ve değişimleri ölçmek;
- Gündemdeki türban/başörtüsü konusuna bakışı ölçmek ve önceki araştırmalarla karşılaştırmalı analiz yapmak

için tasarlanmış ve uygulanmıştır.

3.3. Örneklem

Örneklem, ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı nüfus büyüklükleri ile 29 Mart 2009 yerel seçimlerinin mahalle ve köy sonuçları katmanlandırılarak hazırlanmıştır.

Yerleşim yerleri önce kırsal/kent/metropol olarak ayrıştırılmış ve 12 bölge esas alınarak örneklem tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında 32 ilin, merkez dâhil 113 ilçesinde 154 mahalle ve köye gidilmiş ve 2746 kişiyle yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Gidilen il	32
Gidilen ilçe	113
Gidilen mahalle/köy	154
Görüşülen denek	2746

Her bir mahallede gerçekleştirilen 18 anket için yaş ve cinsiyet kotası uygulanmıştır.

Yaş grubu	Kadın	Erkek
18-28 yaş	3 denek	3 denek
29-44 yaş	3 denek	3 denek
44 yaş ve üstü	3 denek	3 denek

3.4. 22 Temmuz 2007 Oyu ve Düzeltme

Araştırmada görüşülen kişilerin 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde kime oy verdikleri sorusunun cevap dağılımı, gerçek seçim sonuçlarına göre farklıdır. Bu tür araştırmalarda deneklerin kazananın yana bir ruh haliyle bir miktar fazla yandaş görünmeleri anlaşılır bir durumdur.

Bu nedenle araştırmanın tüm bulgularında bu eğilimin öne çıkması ve bulguları bir partiden yana ağırlıklı hale getirmesinin önüne geçmek için düzeltme yapmak gerekmektedir. Bu araştırmada sadece Ak Parti oranı için, diğer küçük partiler lehine düzeltme yapılmıştır.

Aşağıdaki tabloda deneklerin beyan ettikleri oy tercihleri ile resmi seçim sonuçları bir arada görülmektedir.

	Araştırmada beyan	Temmuz 2007 Seçim sonuçları	Düzeltilme oranı
Ak Parti	58,4	46,6	0,80
CHP	22,8	20,9	1
MHP	10,6	14,3	1
Bağımsızlar (DTP/BDP)	3,8	5,2	1
Diğer partiler	4,4	13,1	Ak Parti'den alınan pay "Diğer partiler" hanesine eklenmiştir
Toplam	100	100	-

Raporda verilen tüm siyasi tercih tabloları, halk oylaması tabloları ve çapraz tablolar, bu katsayı oranlarıyla hesaplanmış olarak verilmektedir.

4. TÜM CEVAP DAĞILIMLARI

4.1. Deneklerin Profili

Cinsiyet	Yüzde
Kadın	49,1
Erkek	50,9
Toplam	100

Yaş	Yüzde
18-28 yaş	28,8
29-43 yaş	35,1
44 yaş üstü	36,2
Toplam	100,0

Eğitim Durumu	Yüzde
Okur yazar değil	6,2
Diplomasız okur yazar	4,0
İlkokul mezunu	40,3
Ortaokul mezunu	14,1
Lise mezunu	24,8
Üniversite mezunu	9,9
Yüksek lisans / doktora	,6
Toplam	100,0

Baba Eğitim Durumu	Yüzde
Okur yazar değil	17,8
Diplomasız okur yazar	10,0
İlkokul mezunu	54,9
Ortaokul mezunu	7,6
Lise mezunu	7,1
Üniversite mezunu	2,4
Yüksek lisans / doktora	,1
Toplam	100

İş / Çalışma Durumu	Yüzde
Devlet memuru, şef, müdür	4,3
Özel sektörde memur, müdür	3,5
İşçi	11,3
Küçük esnaf / zanaatkâr / şoför	5,3
Tüccar/sanayici/işadamı	,3
Doktor, mimar, avukat vs.(Serbest meslek)	,8
Marjinal sektör (işporta,temizlik)	,4
Çiftçi, ziraatçı, hayvancı	7,8
Çalışıyor, diğer	2,8
Emekli	13,3
Ev kadını	36,5
Öğrenci	7,4
İşsiz, iş arıyor	5,0
Çalışamaz halde	1,1
Toplam	100

Aylık Hane Geliri	Yüzde
300 TL ve altı	5,7
301 - 700 TL arası	28,5
701 - 1200 TL arası	37,1
1201 - 2000 TL arası	21,1
2001 - 3000 TL arası	4,5
3001 TL ve üstü	3,2
Toplam	100

Hanedeki Kişi Sayısı	Yüzde
1 - 2 kişi	14,6
3 - 5 kişi	64,7
6 - 8 kişi	16,8
9 veya fazla kişi	4,0
Toplam	100,0

Etnik köken	Yüzde
Türk	81,7
Kürt - Zaza	14,1
Arap	1,5
Diğer	2,8
Toplam	100,0

Dini / Mezhebi	Yüzde
Sünni Müslüman	93,3
Alevi Müslüman	4,6
Diğer Müslüman	,6
Diğer	1,5
Toplam	100

Örtünme (kendisi veya eşi)	Yüzde
Örtmüyor	25,5
Başörtüsü	55,2
Türban	6,8
Çarşaf, peçe	1,0
Görüşülen kişi bekâr erkek	11,5
Toplam	100

Dindarlık açısından kendinizi aşağıda okuyacaklarımdan hangisiyle tarif edersiniz?	Yüzde
İnançsız - Dinin gereklerine pek inanmayan biri	1,6
İnançlı - İnançlı ama dinin gereklerini pek yerine getiremeyen biri	29,3
Dindar - Dinin gereklerini yerine getirmeye çalışan dindar biri	60,6
Sofu - Dinin tüm gereklerini tam yerine getiren dindar biri	8,5
Toplam	100

Son bir ay içinde geçinebilmek için, şimdi sayacağım kurumların herhangi birinden yardım aldınız mı?	Yüzde
Belediye	1,8
Kaymakamlık / valilik	2,3
Siyasi Parti	,1
Dernek veya vakıf	,4
Diğer benzeri kurum	,5
Yardım almadım.	94,8
Toplam	100

Haberleri seyretmek için en fazla hangi TV kanalını tercih ediyorsunuz?	Yüzde
Kanal D	14,8
Samanyolu	13,3
ATV	13,1
Star TV	11,2
TRT 1	9,7
Kanal 7	8
NTV	5,1
Show TV	4,9
Fox TV	3,9
Haberturk	3,5
CNNTurk	2,5
Diğer kanallar	1,9
Roj TV	1,8
Kanalturk	0,9
Flash TV	0,9
Cem TV	0,8
TGRT Haber	0,7
Yerel Kanallar	0,5
TRT 2	0,4
TRT 6 (Şeş)	0,3
Toplam	100,0

Yerleşim Yeri	Yüzde
Kır	22,3
Kent	30,5
Metropol	47,2
Toplam	100

Oturulan Evin Tipi	Yüzde
Geleneksel ev	52,9
Varoş	6
Apartman	37,5
Lüks bina	3,7
Toplam	100

Doğum Yeri (Bölge)	Yüzde
İstanbul	7,0
Batı Marmara	5,2
Ege	13,7
Doğu Marmara	8,6
Batı Anadolu	6,8
Akdeniz	11,8
Orta Anadolu	8,1
Batı Karadeniz	10,1
Doğu Karadeniz	6,7
Kuzeydoğu Anadolu	4,9
Orta Doğu Anadolu	5,8
Güneydoğu Anadolu	10,2
Yurtdışı	1,1
Toplam	100

Baba Doğum Yeri (Bölge)	Yüzde
İstanbul	2,1
Batı Marmara	5,6
Ege	11,8
Doğu Marmara	8,0
Batı Anadolu	6,1
Akdeniz	11,2
Orta Anadolu	8,9
Batı Karadeniz	11,1
Doğu Karadeniz	8,7
Kuzeydoğu Anadolu	5,8
Orta Doğu Anadolu	6,3
Güneydoğu Anadolu	11,4
Yurtdışı	3,0
Toplam	100

4.2. Başını Örtme ve Türban

Şimdi size okuyacağım iki cümleden hangisine katıldığınızı lütfen söyley misiniz?	Yüzde
Üniversitelerde türban yasağı kaldırılmalıdır	78,9
Üniversitelerde türban yasağı olmalıdır	21,1
Toplam	100,0

Üniversite çağında türban takan bir kızınız, kardeşiniz olsa, üniversiteye devam edebilmek için türbanını çıkarmasını onaylar, kabul eder misiniz?	Yüzde
Evet, türbanını çıkarabilir(im)	62,7
Hayır, türbanını çıkarmayıp üniversiteyi bıraksın	21,2
Fikri yok	16,2
Toplam	100,0

Sizce son 5 yılda, türban kullanan kadınların sayısında artma oldu mu?	Yüzde
Evet, çok büyük artış oldu	26,1
Evet, biraz arttı	37,8
Hayır, hiç artış olmadı	15,1
Azaldı	2,3
Fikri yok	18,8
Toplam	100,0

Sizce, siz veya diğerleri başörtüsünden farklı olarak türban takarak neyi göstermiş oluyorlar? Yani neden başörtüsü değil de türban?	Yüzde
Çevreyle uyum içinde olduklarını göstermiş oluyorlar	4,7
Namuslu olduklarını belli ediyorlar	2,7
İslam'ın emrine uyuyorlar	58,0
Siyasi eğilimlerini / yerlerini gösteriyorlar	23,0
Kimliklerini gösteriyorlar	5,4
Diğer	6,2
Toplam	100,0

Karşınızdaki hakimin KADIN olması durumunda	Yüzde
Güvenim azalır	3,5
Farketmez	84,8
Güvenim artar	11,7
Toplam	100,0

Karşınızdaki hakimin ERKEK olması durumunda	Yüzde
Güvenim azalır	1,8
Farketmez	93,6
Güvenim artar	4,7
Toplam	100,0

Karşınızdaki hakimin TÜRK olması durumunda	Yüzde
Güvenim azalır	1,7
Farketmez	72,3
Güvenim artar	26,0
Toplam	100,0

Karşınızdaki hakimin KÜRT olması durumunda	Yüzde
Güvenim azalır	26,4
Farketmez	69,6
Güvenim artar	4,0
Toplam	100,0

Karşınızdaki hakimin BAŞININ KAPALI olması durumunda	Yüzde
Güvenim azalır	11,1
Farketmez	81,0
Güvenim artar	8,0
Toplam	100,0

Karşınızdaki hakimin BAŞININ AÇIK olması durumunda	Yüzde
Güvenim azalır	1,8
Farketmez	92,9
Güvenim artar	5,3
Toplam	100,0

KONDA
ARAŞTIRMA VE DANIŞMANLIK

Yıldızposta Caddesi
Çiğdem Apt. No:11 D:6
Esenetepe - ŐiŐli / İstanbul
Tel: 212 275 17 66
Faks: 212 275 17 68

www.konda.com.tr
<http://twitter.com/kondaarastirma>